

LIST ZA SLOVENSKE IN NARODNE

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILLINOIS, UNDER THE ACT, OF MARCH 3-d 1879.

NO. (ŠTEV.) 49.

CHICAGO, ILL., ČETRTAK 13. NOVEMBRA, 1919.

VOLUME V. LETO.

Published and distributed under permit (No. 320) authorized by the Act of October 6, 1917, on the file at the Post Office of Cleveland, O. — By the Order of the President, A. S. Burlison, Postmaster Gen.

Kdo bode izgnal D'Annunzio iz Reke?

Trst: Vsi tržaški laški listi so prinesli članke, očevidno vladni članki, v katerih vprašujejo, kdo bode izgnal sedaj D'Annunzio iz Reke, ki ni Italija zmaga in je Wilson odločno odrekel Reko Italiji. Listi pravijo: "Kdo bode to storil? Laški vojniki tega ne bodo storili, ker se ne bodo šli boriti proti bratu. Francija in Anglija tudi ne bosta, ker se ne bosta šli boriti proti svojim bivšim zavzemnikom. Amerika tudi ne, ker nima več svoje vojske. Toraj?"

Članek tako namigne, da bodo morali Jugoslovani sami še enkrat v ogenj, da si izbojujejo svoje pravice.

— Mi ma mislimo, da bi bili Jugoslovani neumni, da bi šli sedaj plačati za laške komedije, katere je igrala laška vlada. Sami so naredili ta cirkus, sami ga naj plačajo. To bode delo in skrb mirovne konference in lige narodov. Kdo je pa Nemce izgnal iz Elzacije in Šlezije?

Za predsedniške volitve.

Za prihodnje leto se republikanci že prav resno pripravljajo. Kakor se poroča so začeli že zbirati volilni sklad. Vse večje milijonarske firme so prispevale z velikimi svotami.

Governor iz Bostona Coolidge, kateremu je Wilson častital na zopetni izvolitvi je naj-novejši in najmočnejši kandidat do danes. Spoštovanje postave in reda" — bode parola pri teh volitvah, ker je Wilson brzojavil Coolidge, da je v njegovo izvolitvijo zmaga "postava in red."

Governor Lowden vidi nevarnost.

Governor Illinoiski, Lowden izjavlja v svoji proklamaciji za zahvalni dan. Mi priznavamo da smo v nevarnosti. Mi poznižno priznavamo, da bomo sama s pomočjo Najvišjega Vlade darja mogli premagati te nevarnosti.

Velika aretacija v New Yorku.

Vlada zasleduje, dalje člane komunistovske stranke v New Yorku. Nad 1.000 oseb je bilo aretiranih. Vlada je odločena iti z vso silo proti vsem, ki bi hoteli razširjati upor, radikalizem ali revolucijo v Ameriki.

DELAJSKO GIBANJE.

Kakor na Vulkanu smo sedaj v Ameriki. Vse vre, vse se kuha, vse kipi. Najmanjšega po voda treba, pa bode vse izbruhnilo. Sicer je res, da Amerikanec kot tak ni za kako revolucijo. Tudi delavstvo ne želi kakih prekucij, žele jih samo razni tuji prekuciji, katerim pomagajo tudi domači nezadovoljni elementi.

Vlada se je odločila štrajk premogarjev s silo udušiti in za tretji. V Indianapolis je izdal sodnik injumokucijo, to je zabranitev štrajka. Pretečeni teden je bila obravnava. Zastopniki delavskih unij so trdili, da imajo pravico stavkati in da je kr-

šenje državljske svobode, ako se jih hoče siliti, da bi odnehali predno ne dosežejo svojih pravic. Vlada je patudi stala na stališču, da je ta način boja za pravice kratitev pravic drugega dela državljanov, in sicer večjega dela, da je toraj ta štrajk proti postaven. Posebno se je še sklicevala na naredbe in — postave, ki so bile sklenjene za čas vojske in mir še ni podpisan. Sodnik se je izrekel za vladno stališče in dal uniji do torke zvečer čas, da odpokliče štrajk.

Cela Amerika gleda z napestostjo v bližnjo prihodnost.

Ravno pri zaključku našega poročila poročajo časniki, da je unija pripravljena na boj proti vladi, da se toraj ne bode uklonila. Sklenilo se je baje, da ne se ukloni sodniji. Danes, 10. nov. je imela eksekutiva zopet sejo. Vsi člani eksekutive stoji na stališču, katerega je povedal Mr. Lewis, Natanjnejšega o tej seji listi niso poročali. Vlada je pripravljena na vse. "Brez Boga in brez vlade".

Narčni zveze Ruskih delavcev v Ameriki, da bi zrušili sedanjo obliko vlade. Združenih držav, obsegajo pred vsem generalno stavko, po kateri bi se ustavilo vse gospodarsko in prometno gibanje v Združenih Državah. Tako poroča vlada, da se je našla v zapisnikih, cirkularjih in brošurah, katere so zaple nile tej organizaciji. "Ko bodo enkrat očistili iz zemeljskega površja vse sledove zasebne lastnine, tedaj vidijo ruski delavci pred seboj veličastno in krasno postavo človeka brez Boga, brez gospodarja in brez oblasti."

Kako se motijo!

Jekladski štrajk — propadel?

Iz Youngstowna in drugih krajev prihajajo poročila, da delavstvo želi iti zopet na delo. V Pittsburghski okolici je delavstvo pripravljeno se razgovorjati.

Izjava unije premogarjev.

Eksekutiva je prepričana da so uradniki United Mine Workers of America storili vse, kar je bilo v njih moči, da bi odvrnili to veliko gospodarsko krizo. Med vsemi velikimi industrijami po mnenju uradnikov ni nobena tako nevarna za človeško življenje, kakor so premogovniki. Može, ki gredo globoko pod zemljo, da kopljejo premog da dobi narod potreben premog, so gotovo zastopljeni v nevarnejšem delu, kakor pri katerem drugem delu.

Nikdar se ni vpoštevalo nevarnosti premogarja? Pri nobenem drugem delu ni posamezni delavec tako osamljen in v nobenih okrajih ne manjka bolj prilžnosti za socialno delo in razvedrilo, kakor ravno v premogarskih.

Dalje naštevajo vse uzroke, ki opravčujejo to stavko. In sklepajo.

"Vsa ta fakta kažejo, da je ta stavka opravčena. Mi jo odobravamo. Mi smo prepričani o pravičnosti premogarskih zahtev. Zato obljubimo vso pomoč American Federation of Labor in pozivljamo vse delavce in

Major General John O'Brayn, poveljnik stare 27. divizije, ki je sprejel predsedništvo tretjega "Red Cross Call" v Atlantski diviziji, ki obsega New York, New Jersey in Connecticut. Pisarna na 44 E. 23 rd St., New York City.

PRIMORCI PROTESTIRAJO.

V vseh okrajih okrog Reke je prebivalstvo priredilo velikanske protestne shode, da bi se ti kraji otrgali od Jugoslavije in priklopili Reki.

Dr. Prepeluh, ne pride v Ameriko.

Kablegram iz Beograda poroča, da dr. Prepeluh, socialist, ne pride v Ameriko. Baje je "zbolel". — Pomilujemo ga, če je res zbolel. — Če so ga pa "zboleli", da je vlada še o pravem času spoznala, da to ni mož za tako važno mesto, nas pa veseli. — Kakor je poročala Jugoslavija je on prodajal in izvažal, ali vsaj dovolil prodajati in izvažati iz Slovenije žive v Trst. Ljubljanski "Slovenec" je imenoval to početje "narodno izdajo".

Cenzura v Jugoslaviji prenehala.

Vlada je odredila, da se sedaj časniki ne bodo več motili v njih pisavi. Samo poročila o gibanju vojaštva se bodo še nadzirala.

Koliko življenj je izgubila Francija.

Francija je zgubila v tej vojski 1.383.000 mož, to je 16.44 odstotkov vsega mobiliziranega vojaštva. Vseh ranjenih je bilo pa 4.103.981. Vseh bolnih pa 4.988.218. Med mrtvci je bilo 36.800 častnikov. Vjetih je bilo 485.400 Francozov. Mornarica je zgubila 10.515 mož,

Druge države so izgubile: Belgija 44.000, Zdr. Države 144.000, Anglija 869.000, Grška 12.000, Italija 49.000, Rumunija okrog 400.000, Rusija 1.290.000, Srbija 297.000, Ne-

vse državljske te dežele, da o dobre to stavko in pomagajo možem pri tem njih velikanskem boju."

517, Bulgarija 107.224, Turčije 325.000. Avstrija 1.548 Vjetih je bilo: Belgijcev 70.000, vojakov Zdr. Držav 4.800 Angležev 171.000, Grkov 7.400, Italijanov 485.000 (to so junaki!) Rusov 2.900.000, Srbob 2.400.

Francoski predsednik za "suhu."

Ponicare se je izrazil, da je za to, da se napove boj alkoholni. Sedaj ko nam je zagotovljeva zmaga našega orožja, prepasati se moramo za novo in še večjo zmago — "zmago nad alkoholom."

BELGIJSKI KRALJ.

Belgijski kralj je bil pretečeni teden gost mesta Washingtona. Predsednik Wilson ga je sprejel v svoji bolniški sobi. V senatu in kongresu je bil sprejet in je imel nagovor na senatorje in kongresnike. Obiskal je grob Washingtonov v Mt. Vernon. S tem je končal svoj obisk naše države in odpeljal se je zopet proti Evropi.

KARDINAL MERCIER.

Kardinal Mercier je odšel iz Z. Dr. v Canado, kjer je bil povsodi enako slovesno sprejet. Iz Ottawe je odpotoval k morju in se odpeljal domov.

Obisk tega velikega moža v Ameriki je bil triumf za katoliško duhovščino. V silni in nevarnosti se je izkazal: Kdo je prvi prijatelj naroda; ali yerožer ski prostozidarji ali omenjeni brezverski boljševiki in socialisti, ali pa — katoliški duhovnik.

Kardinal Mercier je največji mož naše dobe. Svetnik po svojem strogem in svetem življenju in junak po svojem srcu in velikani po svojem duhu.

ZMENA V JUGOSLOVANSKI POLITIKI.

Zmena v politiki v Jugoslaviji je velika. Na krmilo so prišli elementi katerim ni mari blagor naroda in ne blagor države temveč samo strankarsko boljševiski nameni. Slovenska ljudska stranka se je popolnoma odtegnila sodelovanju s tako vladno in s tako politiko.

Dr. Korošec in "klerikalci" so bili dobri, so bili narodni mučeniki, so bili voditelji. Tokler je bilo treba za na rodno osvoboje nje nositi kožo na trg, in se izpostavljeni vislicam. Sedaj ko je vse pridobljeno, sedaj pa — vi tačni proč! Sedaj pa gremo h koritu mi ta — rdeči!

Slovenska Ljudska stranka je izdala sledeči poziv na narod:

Slovenskemu ljudstvu!

Odkar se je v narodnem predstavništvu osnovala demokratska zajednica, ni bilo v zbornici več solidarnega sodelovanja vseh parlamentarnih skupin. Skrb za strankarsko bodočnost je prevladala v osrednji vladi in izvala hudo krizo. Za državno vodstvo sta tek movali dve najmočnejši skupini v zbornici: demokratska zajednica in radikalni klub.

Za Jugoslovanski klub je v tej borbi dveh najmočnejših skupin za prvenstvo in moč v državi bila merodajna edino le dobrobit naroda in države. Kajti:

Ureditev vrednosti našega denarja z vso silo trka na vrata parlamenta. Čimbolj se odlašaja rešitev tega velevažnega vprašanja, tem slabša je vsak dan plačilna moč države in posameznika.

Prospet države in socialna pravičnost zahteva davek na vojne dobičke.

Po preteku več kot 8 mesecev narod še vedno zamača na volilni zakon za celo državo.

Rane, ki jih je zadala svetovna vojska kmetu, se morajo zaceliti in dvigniti se mora njegova gospodarska moč, da ne obnemore pod težo posledic vojne gospodarstva. Agrarna

Konec sveta 17. decembra letos.

Kakor trdi učeni zvezdoslovci bode letos 17. decembra ali konec sveta ali pa vsaj veliki nemiri v naravi. Ta dan bodo skoraj vsi planeti našega sistema na eni strani, toraj bode privlačna sila teh planetov tolika, da bode povzročilo v solncu velike izbruhe ognja. Prav lahko je, pravi ta mož, da bode ta vročina vžgala zemljo.

Ako pa že ne bomo zgoreli, tedaj bodo pa na zemlji strašni potresi, velikanske plohe, strašen mraz it.d.

Washingtonski astronomični zavod se je izjavil, da bode ta dan ves kritičen, vendar, da ne bode tako hudo in da se ni bati, da bi res bilo konec sveta. Prav vrjetno pa je, če bodo kakim nemiri v naravi, kakim potresi, kak hud mraz, ali veliko deževje. Kaj takega, kakor bo de 17. decembra, da bi bili skoraj vsi planeti na eni strani solnca, še ni bilo.

reforma: razdelitev velikih posestev se mora rešiti v korist zemlje potrebnih slojev, da ne bi treba nikomur, ki hoče zemljo obdelovati, iskati svojega obstanka po tujem svetu.

Teža previsoke in krivične carine se mora sneti z ramen prebivalstva. Pravično se mora preosnovati tudi zakon o dohodninskem davku.

Opravičen je klic ljudstva po občinskih volitvah na podlagi splošne, enake volilne pravice za moške in ženske, da ljudstvo izroči občinske posle osebam, ki jim zaupa in si po svoje uredi občinsko gospodarstvo.

Kmetškemu stanu je omogočiti strokovno izobrazbo, da bode kos svojim težavnim nalogam in bo mogel dvigniti svoje gospodarsko moč in produktivnost zemlje.

Prosta pot razvoju našega zadrudništva. Izvoznice je treba odvzeti židom in drugim sorodnim elementom, ki izsesavajo narod, in jih izročiti zadrudništvu, da bodo imeli korist najširši sloji. Le tako bo mogoče pravično urediti tudi cene raznim pridelkom.

Ministerstvo za socialno politiko je bilo še popolnoma neurejeno. Začel ga je organizirati se-je naš zastopnik v prejšnji vladi, ki se je takoj lotil resnih socialnih vprašanj; hitra in dobra rešitev vprašanja vojnih invalidov, vdov in sirot, državno posredovanje dela, 8 urni delavnik v industrijskih podjetjih in socialno zavarovanje. Njegovo započeto delo je treba čimprej rešiti.

Tudi industrijo in obrt, ki sta mnogo trpela v vojni, je treba podpreti in postaviti na trden temelj.

Vse tenaloge so nujne in tako težavne, da jih ne more sama rešiti nobena izmed večjih skupin v parlamentu, ampak zahtevajo skupnega in složenega sodelovanja vsaj vseh večjih skupin. Strankarska vlada pa izziva samo boje in otežuje resno parlamentarno delo.

Tega načela se je držal Jugoslovanski klub v krizi, za to je odklonil vstop v demokratično-socialistično vlado, v to nenaravno in zato krhko zvezo, ki za resno in vspešno delovanje v zbornici ne daje nobenega jamstva, nima zase predstavnikov, ki bi v resnici zastopali večino narodov ne pri Srbih, ne pri Hrvatih, ne pri Slovenih, ne uži pa tudi zoupanj? ja pri ostalih skupinah, ker se stranke ne sodijo po lepih, pisanih programih, ampak pred vsem po dejanjih. Teško je za upati vodstvo vlade stranki, ki vidi bodočnost države in svojo strankarsko moč predvsem v policijskem sistemu in oviranju ustavno zajamčene svobode državljanov drugega mišljenja. Ker je osvobodjena ozirno vladne stranke, bo delegacija Jugoslovanske Ljudske Stranke lažje krepko nastopala zoper vsako omejevanje opravljene svobode, zoper vsak politični terorizem in absolutizem. Napovedala bo boj neodkritemu ovadustvu, ki išče nedolžnih žrtve že iz leta 1914, in preiskuje pezdiranje v očesu svojega bližnjega iz dobičkaželjnosti in pod krinko patriotizma. Ljudska stranka se pa te naloge la-

sko tudi uspešno loti, ker je ona edina iz lastne inicijative že med vojno izčistila svoje lastne vrste.

Boj korupciji na celi črti, to je in mora biti geslo vseh, ki res hočejo močno državo in srečen narod. Nered na železnica, slabe poštne razmere, pomanjkanje premoaga, slaba uprava, vse to so več ali manj tudi posledice šibkih vodilnih mož ali korupcije.

Da bo mogoče vse, kar je ne zdravega izlečiti, mora narod sam po svojih zastopnikih v najširšem smislu sodelovati. Zatoraj naj se skličejo tudi pokrajinski zbori.

Jugoslovanska Ljudska Stranka stopa na plan, njen program pridobiva vsak dan novih pristavev in prijateljev po celi Jugoslaviji. Hrvatsko ljudstvo, v svoji zgodovini tolikokrat prevarano z zaupanjem upira svoje poglede v Jugoslovansko Ljudsko Stranko. V ponosni Bosni in Hercugini se njene vrste širijo, ker zna narod dobro razločevati pravo od potvojenega. Kršna Dalmacija težko pričakuje, da se po Jugoslovanski Ljudski Stranki osvobodi kapitalistične družbe, ki pod krinko patriotizma uganja teoretično politiko, tudi v Srbiji nam najširše plasti naroda zrejo z velikim zanimanjem in simpatijami na mirno, premišljeno in stvarno delo Ljudske Stranke. Srbski seljak vidi pred seboj uničene domove, v sled dolgih junaških bojev zaostalo in čisto razorano gospodarstvo, pomanjkanje živine. Želi so zopet postaviti zadrudno organizacijo in jo izpopolniti, želi si dobro urejenega šolstva, skrbi ga vprašanje o povrnitvi vojne škode. Srbski kmet, delavec in inteligent se zaveda, da se smejo pri vseh teh svojih stremljenjih zanašati na najodločnejšo oporo pri parlamentarnih zastopnikih Jugoslovanske Ljudske Stranke.

Positivno delo naše stranke je luč, katere žarki osvetljujejo sijajno bodočnost stranke. Ideje naše so zmagovite, ker so zdrave. Bodočnost Jugoslovanske Ljudske Stranke pomeni bodočnost celega troimenega naroda in države. V svesti si, da narod odobrava pota Jugoslovanskega kluba in da mu zaupa, bo kakor v zgodovinski preteklosti, tudi v bodočnosti visoko dvigal nacionalno zastavo, gradil trdno državno stavbo socialne pravičnosti.

Predstavniki naroda v Jugoslovanskem klubu se v tem za državo in narod veleresnem času obračamo na narod s pozivom, da neomahljivo vztraja pri svojih idealih za narodno jugoslovansko državo, da se krepkeje in resneje združi in zbere v neprodorne vrste Jugoslovanske Ljudske Stranke, po pre tako z močjo organizacij delovanje svojih preizkušnih bojnikov za narodno osvobojenje in tako podkrepi tudi parlamentarno delo Jugoslovanskega kluba v zbornici.

Belgrad, 23. avgusta 1919.

Banič, Brodar, Deželič, Fon, Gostinčar, Grafenauer, Hohnjec, dr. Janković, dr. Korošec, Lovrenčić, Pišek, dr. Pogačnik, Schaubach, Smodej, Susnik, Šimrak, Strcin, Vesenjak.

"EDINOST"

Neodvisen tednik jugoslovanskih delavcev v Ameriki.

Naročnina za celo leto \$2.00
Naročnina za pol leta \$1.00

Cene oglasov na zahtevo.

NASLOV:

EDINOST PUBLISHING CO.

1847 W. 22nd. St. Chicago, Ill.

Telephone Canal 98.

Subscription price per year \$2.00
Subscription price per half year \$1.00

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

November 13. 1919 — Number (Štev. 49. Volume V. Leto.

Issued every Thursday by Edinost Publishing Co., 1847 W. 22nd Street, Chicago, Illinois.

Entry as second-class matter applied for at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Razglašanje zahvalnega dne.

Zopet je prišla doba leta, ko ima ljudstvo Združenih držav navado združeno se zahvaliti večnemu Bogu za njegov blagoslov, katerega je podelil naši deželi zadnjih dvanajst mesecev. Lansko leto je naše ljudstvo izlivalo iz svojih src hvalo iz zahvalo, da je z božjo pomočjo zmogla pravica in da se je vrnil mir med narode, ki so se tako hrabro borili v obrambo človeške svobode in pravice. Danes, ko smo končali svojo težko nalogo, in ko uživamo sodove naših pridobitev in gledamo s zaupanjem zarjo nove dobe miru, ko bodo žrtve narodov povrnjene.

Toda v dosego končne izvršitve velikega dela, za katerega je ameriško ljudstvo žrtvovalo svoje moštvo in velikanske svote morajo skupaj s zahvalo Bogu, v novi posvetitvi sebe za ta načela pravičnosti, ki so po božji dobrotljivosti slavile svojo zmogljivost. Naša hvaležnost se ne more v ničemur drugim bolj popolnoma pokazati, kakor ako utrdimo s zvestobo in domoljubjem ta načela, za katera so se svobodna ljudstva vsota borila in umirala.

Pretečeno leto smo imeli marsikaj kar nas mora nagneti k hvaležnosti. Vkljub nemirom v našem gospodarskem življenju, kot posledica vojske, smo napredovali. Naša žetev je bila obilna in od naših preostankov smo mogli pomagati revnejšim narodom. Naša demokracija je ostala neomajena v kljub svetovnim političnim in socialnim nemirom. Naši stari ideali so še vedno naše zvezde vodnice na potu k napredku in prosveti.

Ti veliki blagoslovi, katere smo prejeli, in za katere smo pobožno hvaležni, pa morajo vzbuditi, da se bomo boljše zavedli dolžnosti do samih sebe in do človeštva, po katerih bomo skrbeli za to, da ne bomo ničesar storili, kar bi postavilo v nevarnost popolno zmago, katero smo pomagali doseči. Niso bili sebični nameni, ki so nas nagneti, da smo se udeležili svetovne vojske in z enakim duhom nesebičnosti si moramo prizadevati, da bomo s svojim zgledom in s sodelovanjem pomagali zagotoviti blagostanje vseh narodov in doseči, da se bode cel svet vladal samo s prijateljstvom in dobro voljo.

Zaradi tega pa jaz Woodrow Wilson, predsednik Združenih držav, s tem določim četrtek 27. novembra kot praznični dan zahvale in molitve za svoje sodržavljane in jih pozivam, naj ta dan prenehajo s svojim navadnim dnevnim delom, da naj se združujejo v svojih domovih in v svojih hišah božjih, kjer naj dajejo hvalo in zahvalo Bogu, dlivcu vsega blagoslova in gospodarju našega življenja.

V potrdilo tega sem to z lastno roko podpisal in ukazal, da naj se prisitne nanj pečat Združenih Držav.

Dano v distriktu Columbia 5. novembra leta tisoč devetsto devetnajstega po gospodu in v sto in štiri in štirideset naše neodvisnosti.

Woodrow Wilson.

Slovanstvo strašno poraženo.

V tej vojski so sicer dobili svobodo tuji slovanski narodi, kakor pišejo češki listi, toda kaj je to, ko je pa Slovanstvo kot tako doživelo največji poraz v svoji zgodovini. Rusko židovstvo s pomočjo nemške perfidnosti je zastrupilo slovanski največji narod — da leži danes na tleh, da njegovi sovražniki mirno in nemoteno pleto zanj strašne vezi suženjstva in popolne gospodarske odvisnosti zlasti od Nemčije. Socializem je rodil boljše življenje in smrt Slovanstva.

Te dni je ameriška vlada zalotila zaroto po celi Ameriki, katero so pletli — Rusi, ruski boljševiki. Vse njih klube in društva je policija zasedla in konfiscirala vse njih literaturo. Njih zastava je črna. Njih načrt je popolno uničenje vseh organizacij vlad in vsake vere. V njih načrtu so krvave revolucije in nasilja. S silo se mora doseči, da zmaga "sovietna" oblika vlade.

Tako da stojimo Slovani danes pred ameriško javnostjo, kot največji "bombarji" in "krvočolniki". Če hočejo naslikati krvoločnega boljševika, naslikajo Rusa, našega brata.

Tužna nam majka!
Kaj nam pomaga sedaj navidezna svoboda, ko smo pa moralno uničeni. V Rusiji, kar še ne bode miru in ne reda. Judeničeva vojska je v nevarnosti, da jo boljševiki ne uničijo.

Kdo bi bil mislil, da je ruski narod bil tako globoko zastrupljen, da se more ta krutapošast toliko časa vzdržati in še zmagovati.

Največ krvi smo v tej vojski prelili Slovani — pa kaj smo dobili za to?

V resnici, če čujemo besedo "boljševik" "socialist" in mislimo na Rusijo — nam mora srce krvaveti, če imamo le še kaj srca.

Da da! Zato pa smo unali

Krasno delo.

Pred nam leži krasno delce "Koledar Ave maria" za prestopno leto 1920.

Sedmi letnik je že to delo. To je nekaj poselnega ta koledar Ave Maria, na kar smo Ameriški Katoliški Slovenci lahko ponosni. Lepa uredba zunanja oblika, lepa vsebina, zanimive tvarine, vse je tako, da smo v resnici zveselili tudi letošnje izdaje.

Ta koledar je izdala uprava Ave Marie skupaj s Zvezo Katol. Slovencev.

Uredništvo lista "Ave Maria" ima že velikanske vpehe zaznamovata ti med nami Ameriškim Slovenci. To delo vidno podpira božja pomoč. Tu sta bila izdana že dva slovenska molitvenika, tu Abecednik, tu katekizem, tu že deset knjig Zveze, Obredniki za Materina in moška društva i. dr. veliko.

Zato mora biti gotovo vsak katoliški Slovenec hvaležen temu podjetju in njega voditelju, za vse to požrtvalno veliko narodno delo.

Zato pa je sveto dolžnost vsakega katol. zavednega Slovence, da podpira to podjetje.

Letošnji koledar Ave Maria je pa krasno delo in ga toplo priporočamo vsem rojakom.

STANE SAMO 50 CENTOV.

DOPISI.

CHICAGO, ILL.

V nedeljo 2. novembra priredili je naš mladeniški klub Sv. Stefana svojo prvo ustanovno zabavo. Odprto povemo, da smo s strahom čakali tega dneva. Ker smo se bali ali bodo naši fantje dobili od nasebine od živ, kakor si žele in kakor pričakujejo? Izbrali so si eno najlepših in najdražjih dvoran v okolici. Godbo so si izbrali tudi drago. Vendar, hvala Bogu, vsa prireditve bi bolj ne mogla vspehi, kakor je in našim fantom moramo samo častitati na njih lepem vpehu.

Pri tej zabavi so priredili najprej dve kratki igri enodejanski, ki sta prav dobro vspeli.

Prva je bila: "Dva oglasa." Igra je sicer priprosta in ne potrebuje posebno veliko tehnične. Vendar je nekoliko težka, ker je treba posebne spretnosti igralcev da bode ven šaljivo njeno stran in te šale tako predneso gledalcem da najdejo, kje je šala. Vendar priznati moramo, da so igralci rešili to svojo ulogo prav dobro. Naš g. A. Korenčan je pač na odru do ma. Kaj čuda, da je Jakoba Klepca prav dobro in neprislilje no p redstavljal. Enako zasluži vsi pohvalo njegova žena. Miss M. Bicek ki je tako naravno igrala, da smo se ji čudili. Ubogi Silvester ki je imel vsake štiri leta rojstni dan, rojen je bil namreč 29. februarja, je jako ugajal. Mrs. Jera Kočnik, Miss Albina Kozjek je imela precejšnjo vlogo, da bi se mogla pokazati s svojo zmožnostjo. Vendar je lepo rešila svojo kratko ulogo.

Druga igra je bila burka, ki je izvala obilo smeha čeli čas. "Zamena" je pač jako ugodno izpeljana enodejanka in je jako hvaležna igra.

Glavno ulogo je igral g. J. Gradišar, ki je predstavljal g. Treptoca. Mr. Gradišar je rojen komik. Njega nihče ne prekosil. Če je pa že do zdaj vedno dobro nastopal, nastopil je v tej igri naravnost izborno. Prekosil je samega sebe. Videle se mu je, da se je uživil v igro. Kaj čuda, da je žel burno ploskanje čeli čas in da se mu je vsakdo iz srca nesmejal. Imel je pač križ, pa po nedolžnem. Njegovo ženo Julko je predstavljal Miss M. Gregorich. Tudi ona je igrala izvrstno in naravno, kakor bi bila že skušena v "zakonskih vojskah". Tudi ona je izvalila s svojo ljubosumno jezo veliko veselega smehu. G. Cvetkovec je imel manjšo vlogo (g. J. Bicek) katero je tudi lepo rešil.

Med presledki je nastopila Miss U. Zakrajšek z dvema so-

šek ima jako izurjen in izvežban glas. Z raznimi "trilerji" se kar igra. Njen glas je jako nežen, ki se posebno lepo pokaže v višini. Zela je hvaležno pohvalo.

Mladenškemu klubu je častital k dosedanjim lepim vpehom domači g. župnik in ustanovitelj kluba. V svojem govoru je povedal, koliko je klub že finančno napredoval in koliko je že dosegel med mladino. Nima še veliko članov ker je nasprotstvo bilo preveliko se je marsikaj fant ustrašil in se še ni pridružil. Vendar klicati je fantom, naj grejo naprej po začetni poti. Vsi klubi, vsa društva bodo preje propadla kakor mladeniški klub naslonjen na župnijo. Dosedaj je klub zbral v svoji sredini bisere slovenskih Chicaških fantov. Vse, kar se mu je dosedaj nedobrega pridružio, je odpadlo in mora odpasti, tako se bode vse, kar je dobrega pridružio in se mu mora pridružiti. Zato je klical fantom: nevtrajšeno naprej. Pozivlja je tudi stariše naj vplivajo na svoje fante, sinove da se bodo vsi pridružili temu klubu. Mladeniški klub je "zibel nasebine". V jako šaljivem govoru je slikal vse to in strednjš svaril fante naj prehitro ne vstopijo v "kurnik".

Po gledališki predstavi se je razvila jako živahna in neprisliljena zabava. Ob donečih zvokih prijetne godbe se je vrtilo toliko parov po prostornem plesišču, da ni bilo prostora za vse.

Zares tolike udeležbe ni nihče pričakoval.

Fantje, udje kluba, so pridno skrbeli, da so pogostili vse goste.

Vsa zabava je bila v resnici nekaj, česar že dolgo nismo imeli v nasebini. In hvaležni smo našim fantom, da so nam priredili to lepo zabavo, Fantje le kmalu zopet na plan!

Jako pohvalno moramo omeniti tudi udeležbo starišev, očetov in mater. Tako je prav, rojaki! Pokažimo naši mladini, kako odobravamo njih združenje v ta prepotrebni klub.

Vi pa, fantje, videli ste, da imate celo nasebino za seboj! To naj vas navdušuje k krepkemu delu za napredek kluba!

Fantje, kateri še niste člani kluba, takoj pristopite! Klub ima svojo lepo dvorano, kjer je kegljišče, biljard, kjer se vrše zabave. Kjer se fantje lahko shajajo vsaki večer.

Poročevalec.

CHIKAŠKE NOVICE.

Chicaški rojaki, naročite se vsi na "Edinost". — Edinost je glasilo naše nasebine. Ali bi ne bilo lepo, ko bi vsak faran Sv. Stefana bil naročnik tega lista! Tako bi se vse važnejše zadeve oglašale v tem listu. Kolika korist za nasebino, za društva in za vse naše prireditve!

Chicaška društva: oglašujte svoje društvo v "Edinosti". — Pri prihodnjih letnih sejah glasujte za stalen oglas v našem listu.

Kakor smo že zadnjič sporočili priredila bosta na pustno nedeljo 15. februarja v Češko Amerikanski dvorani oba naša kluba, fantovski in dekliski večjo prireditve, za katero se bodo kmalu začele velike priprave, kajti to bode nekaj, česar naša nasebina še ni videla. — Vsa društva so prošena, da bla govolijo to vpoštevati.

Obiskal nas je te dni, Rev. Si mo nLampe O.S.B. Indijanski misijonar v Cloquet, Minn. Bil je gost našega župnika. Kakor znano je č. g. misijonar lani pogorel. Prišel je kupovat novih stvari za svojo cerkev, kajti nova cerkev bode v najkrajšem času dogotovljena. Č. g. je navdušen delavec v vinogradu Gospodovem.

Obiskal nas je Rev. Anton Leskovec slovenski župnik iz Eveletha, Minn. in bil gost našega g. župnika. Č. g. je bil na vshodu, kjer je obiskal svojo prijateljico iz mladih dni č. g. župnika smo se zveselili, ško da le, da je tako malo časa ostal med nami.

Miss Tereza Sirše iz Eveleth, Minn. je bila v Chicagi za prav malo časa. Drugič želimo, da bi se dalj časa zamudila in si ogledala naše zakajeno mesto.

Na svatbi Mr. in Mrs. Utrša pretečeno nedeljo je bila prijetna zabava, katere se je udeležilo veliko sorodnikov in prijateljev ženina in neveste. Starišina je bil Mr. Andrew Glavach, kateri je imel pred večerjo primeren nagovor na novoporočence po šegi ogrskih Slovencev. Tudi naš g. župnik je počastil svatbo in častital novoporočence.

Poročila sta se pretečeno soboto v cerkvi Sv. Stefana g. J. Zunich iz Calumeth-a, Mich. in gč. Anna Polžek doma iz Butorja pri Černomlju. Priči sta bila g. Math. Stukelj in gč. Kat. Zinič. — Bilo srečno. —

— Ženin Steve Utrša in nevesta Miss Anna Čačovič, v nedeljo 9. novembra. Oba seta ogrska Slovence. Priči sta bila: Mr. Andrew Glavach in Miss Josie Zakrajšek. Obema paroma želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Umrla je Mrs. Margaretha Rojko in je bila pokopana iz cerkve Sv. Stefana na pokopališču Vstajenja. — Starišem Kolenc je umrl simek Stefan in je bil pokopan na Summit. — N. v m. p.!

ZA SMEH.

Ni razumel.

Tetka: No, Johnek, le vzemi si kos "cake"-a.
Johnek: Vzame in nič ne reče.

Tetka: No, Johnek, kako se pa reče?

Johnek: Tetka, dajte še en kos.

Časa nima.

Star pijanec (malo vinjen). To je pa že preneumno, da sem se dal tako vjeti tej pijači. To ne bode nič! Kakor hitro bodem imel le malo časa, se moram odvaditi.

New York

Je središče svetovnega prometav sakem pogledu.

Denarne pošiljave. — Potovanje v staro domovino. — Dobiti svojce iz stare domovine, — vse to se da napraviti najlažje preko New Yorka, ako v teh slučajih se podaš v vsestransko pozna no, nad 20 let staro ter pod državnim nadzorstvom poslujoče:

Potniško in bančno podjetje: "EMIL KISS"

Ta tvrdka pošiljanajceneje, najhitreje intudi varno denar v staro domovino, zastopa vse parobrodne družbe, izdaja bančne nakaznice (drafts) na vse varne svetovne banke, prejema napovedanja.

Ta tvrdka vam garantira za vsaki posel

Ako kaj potrebujete obrnite se naprvo na to tvrdko, pred kje druge poisvedujete, ker v tejtvrčki dobiti pojasnila, svete in pouk bresplačno. Pridite osebno ali pišite na:

EMIL KISS!

133 Second Avenue, cor 8th. St. New York, N. Y. Ustanovljeno 1898.
Telefon: Orchard 4239.

Pošiljanje denarja v staro domovino.

Hitro, zanesljivo in poceni morem poslati denar v staro kraj, vsaka pošiljatev je zavarovana proti izgubi.

Cene Denarja:

100 kron	za \$ 1.90
200 kron	za \$ 3.75
500 kron	za \$ 8.90
1000 kron	za \$ 17.75
5000 kron	za \$ 88.00
10.000 kron	za \$175.00

50 lir	za \$ 5.65
100 lir	za \$ 10.75
500 lir	za \$ 53.00
1.000 lir	za \$106.00

Denar pošljite po Money order, po American Express Co. ali po bank draftu.

Potni listi.

Onim, ki sami nočejo imeti kakih sitnosti, preskrbim tudi potni list.

LEO ZAKRAJSEK

70-9th Ave, New York, N. Y.

Izšel je

KOLEDAR

AVE MARIA

za leto 1920.

in smo ga začeli razpošiljati najprej naročnikom ZVEZE KATOL. SLOVENCEV, potem ga dobe drugi naročniki.

Rojaki sezite hitro po njem! Imamo ga le primerno malo število. Naročite ga takoj!

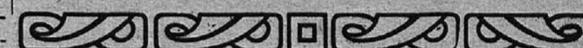
Hočete poslati svojim dragim v domovino nekaj zanimivega? Dobro! naročite si koledar "Ave Maria"

Cena 50c.

To je najcenejši slovenski koledar.

Ave Maria

1852 WEST 22nd PLACE, CHICAGO, ILL.

HITRA POMOČ

Oslablost vsled pretežkega dela, izčrpanost, okoreli sklepi in mišice, slaboten hrbet, protigrujanje iz izpahnenje, temu ja lahko hitro odpomoci s takojšnjo uporabo

PAIN-EXPELLERJA

"Prijatelja v potrebi"

Družine, ki so enkrat spoznale njegovo zdravilno moč, ne bodo več brez njega. Samo en Pain-Expeller je, in v vaše varstvo je opremljen z našo tvorniško znamko

SIDROM

Če nima zavojček to tvorniško znamko, ni pristen in ga zavrnite. 85 in 65 centov v vsah lekarnah ali na vni

TRDNA VERA.

Spisal R. J. A. P.

Nežno je padal sneg: napolnjeval je grape in zbiral ob vogalih. Vetrna ni bilo nikakega. Stara mati Toparjeva je stala pri kuhinjskem oknu in gledala, kako so padale snežinke ena za drugo. Lep razgled se je kazal Toperjevih stari mami, ker je bila njena hiša zadržana v Ebertonu. Pri kuhinjskem oknu je lahko opazovala svojih par oralov zemlje in kakor daleč je neslo oko. Bilo je v terek, meseca decembra, leta 1917. Toperjeva stara mama je ravno mislila o vojni, ko je stala pri kuhinjskem oknu. Premišljevala je, kako bi napravila božične praznike prijetne za otroke. Njeno prepričanje je bilo, da otroci nesmejo biti žalostni na tak dan, na dan ko je Bog postal otrok.

Stara mama bi bila lahko pomislila tudi malo naprej, pa ni hotela. V svojem življenju se je navadila nekaj koristnega namreč, da ni mislila preveč na bodočnost. Če bi bila mislila sedaj, bi bila sprevidela, da se bo težko preživeti čez zimo. Bilo je premalo drv, in premoga: tudi ni bilo dovolj. V današnjih časih je treba že precej denarja, če hoče kdo preživeti štiri otroke, četudi v malem mestu. Otroci so bili prav zapravljivi vnuki.

Toperjeva stara mati je prestala, že dokaj revščine. Bila je vojaške rodovine in omožila se je z vojakom. Njen mož se ni bal iti v vojno leto 1861. Res, da ga tedaj še ni poznala. Da se Jožef Topar ni bal odzvati se, ko ga je klicala domovina, to mu je veliko pomagalo, ko je zasnubil njo, sedaj staro mamo, ko ji je prišel dvorit z mladeniško možkim sročem v onih dobrih starih časih. Stara mama je imela tri sinove. Najstarejšega, Johna, je darovala Bogu; ta je misijonar na Filipinskih otokih. Druga, Mikea, je darovala domovini, leta 1898. Njen najmladši, Joe je na Francoskem.

Ura je udarila štirikrat, stara mama se je obrnila od okna.

"Otroci se bodo vrnili iz šole, jaz pa zgubljam čas s sanjami, kakor bi ga imela preveč."

Se ko je tako mislila, seje začelo iz dvorišča glasno govorjenje in otroci so pridrveli v kuhinjo. Bili so štirje; trije dečki, stari po štirinajst, dvanajst in deset let. Njeno staro srce je bilo ponosno na te dečke. Četrty otrok je bila šibka osemletna deklica s plavimi očmi in zlatimi lasmi. Stara mama se je trudila na vso moč, da bi otrdila deklico. Če so bili trije dečki ponos njenega sreča, ji je stala Helena sredi srca, njena edina deklica. Mladost je zopet ponovila v njej, ko so ti otroci stopili v njeno življenje pred kakimi sedmimi leti. Bili so sinovi in hči njene Helene, katera se je omožila in nastanila na zahodu. Stariši teh otrok so šli menadoma. Mississippi reka je prestopila svoje bregove in oče in mati sta utonila. Kdo je došla novica do stare matere, je ta takoj uzela svoj stari koveček in šla po otroke. Njenemu možu se to ni nič kaj dopadlo. Do povemo resnice. Tudi stara mama je videla sitnosti, o katerih pa ni nihče zvedel. Prišla je komaj o pravem času, oblasti so jih ravno nameravale poslati v neko protestantsko sirotišnico. Čez dva tedna se je vrnila in z njo so prišli Joseph, Frank, John in Helena.

Njen mož ni živel dolgo zatem. Potem pa jo je obiskala katoliška dobrodelna družba v podobi dobro mislečih žen, ki so rekly da so otroci preveč za njo, da je najboljšje, da jih pošlje v katoliško sirotišnico. Pri tem pa niso računale z mnenje stare matere, katera jim je prijazno, pa odločno povedala, da se brigajo za svoje stvari. "Mislijo dasem prestara," je rekla sama pri sebi, toda, dokler lahko delam, ne bo nihče drugi pomagal mojim otrokom."

Stara mama je imela eno zaupanje, katero nikoli ne golfufa in začela je vzgajati otroke na isti način, kakor je vzgojevala svoje. Da še bolj skrbno.

Pri rezevih je vedno pomankanje. Čudno je le to kako, da še tako dobro shajajo. Revni, to je, taki, kateri niso revni po svoji krivdi, trdno zaupajo, da Bog čuva nad njimi na poseben način. O tem ni dvoma. Pri stari mami ni bilo pomankanja, odkar so prišli otroci k njej, pa do sedaj, ko se je pričela vojska in razprostrla svoje temna krila tudi nad našo lepo deželo.

Zima se je hitro bližala, stara mama je napravila zavoj in ga poslala svojem sinu na Francosko. Božič je prišel. To je bil dan čiste veselja za staro mamo in otroke od tedaj, ko so vstali, da

gredo k zgodnji sveti maši, pa do tedaj je zgorela zadnja sveča na božičnem drevescu. Mala Helena je zila vse svoje čute v nekoliko besed, ko se je naslonila stari mami na rame:

"Kako bi bilo lepo, ko bi bil tu di stric Joe prinas da bi videl."

Po božicu seje hrana podražila, kurjave je primanjkovalo. Denar je postajal precej čudna stvar, zraven tega pa še nikakega pisma ni bilo več iz Francoskega. Januar je minul. Minul je februar. Prišel je marec, vetroven, pust in mrzel, zadnji zimski mesec je vedno najpustejši, menda zato, ker željno čakamo pomladi. Stari mami je pošlo že skoro vse meso. Na pšenično moko se je le še spominjala. Z otroci je živela največ obkoruzni hrani in mleku; pa še tega si ni upala posluževati, kakor bi rada. Nekaj je morala prodati, če je hotela imeti kak cent. Stara mama je imela močno srce, vendar je začelo postajati trudno.

Le ena stvar jo je tolažila. Pri bliževal se je praznik svetega Jožefa. Stara mati ni nikoli premišljevala za celo leto naprej. Celotno si je razdelila na štiri dele. Od božiča do svetega Jožefa in velike noči, to je bila številka ena, od tedaj pa do vnebohoda in praznika svetega Rešnjega Telesa je bila druga doba; tretja doba se je raztezala od teh praznikov pa do Marijinega vnebovzvetja, ostalo je tvorilo četrto dobo, stara mama se je naučila od mnogih svetih mož, da ni mislila predaleč naprej.

Praznik svetega Jožefa je bila torej tista točka, na katero se je ozirala v svojih težavah sveti Jožef je bil njen patron. Letos se hoče obrniti do njega s prav posebno prošnje v podobi devetdnevnic. Predno je začela opravljati to pobožnost je rekla otrokemu zvečer, ko je odmolila rožni venec, da bodo šli vsako jutro k sveti maši in svetemu obhajilu, da bodo opravili vsaki večer posebne molitve na čast svetemu Jožefu, da bo prošil za nje in za strica, ko so šli otroci spat, je napravila poseben namen, pokleknila in molila.

"Sveti Jožef, vselej si mi pomagaj v vsaki težavi. Vem, da mi boš tudi sedaj pomagal zavoljo otrok pa, da se vtrdijo v veri, ne odlašaj predolgo svoje pomoči."

Bilo je res, da ji je sveti Jožef vselej pomagal. Ko ni vedela, kak stan naj si izvoli, je molila k svetemu Jožefu. Omožila se je z Jožefom Toporjem in nikoli ji ni bilo žla: vsakdo ne more reči kaj podobnega, vsakega otroka je že pri rojstvo izročila v njegovo varstvo. Ko sta kupila mela domačijo, jo je posvetila svetemu Jožefu: isti dom ima še sedaj ko je njen najstariji sin pokleknil pred njo in ji razodel, da ga Bog kliče, je izročila njegov poklic svetemu Jožefu v varstvo. Jemala je denar na posodo na hišo, da ga je poslala v višje šole, postal je dober duhovnik. Ko je šel drugi sin v vojsko, leta 1898, je šel pod varstvom svetega Jožefa. Katoliški duhovnik je držal njegovo roko, ko je umiral v bolnišnici v Tampi. Ko je njena hči Helena šla na zapad in se omožila jo je izročila svetemu Jožefu. Če tudi sta ona in on vtonila, pa je le ostala tolažba, da sta bila skupno pri sveti maši in svetemu obhajilu tisto jutro, četudi ste morali iti dva milj daleč. Ko so stara mati pripeljali otroke na dom, je prosila tega svetnika za pomoč, tudi ga je prosila, naj ji pomaga pri vzgoji. — Smrt njenega moža je bila krščanska smrt. Sveti Jožef jo ni zapustil.

Med devetdnevnic so se razmere vedno slabšale. Stara mama pa je opravljala devetdnevnic že prej: Molila je še bolj in nikoli ni dvomila za trenotek, da bi ne bila uslišana. Devetdnevnic se je skončala devetnajstega Marca. Za praznik je mati pripravila dve kokoši in je hotela speči tudi pottico. Kaj drugega si ni upala napraviti, četudi na praznik njenega patrona.

Morda bi se kdo čudil, da otroci niso vprašali, zakaj vidijo vedno manj hrane in kuriva. Zaupali so je popolnoma: otroke pa tudi mamo skrbil, sicer je pa že stara mama gledala nato, da niso otroci tega preveč opazili. Morali so pridno opravljati svoja dela. Človek ne čuti tako mraza, če mora delati. Kadar je ogenj pojenjal, so se bolj oblekli. Nekatere njene obleke so morale postati manjš, da so pristojale manjšim telesom. Kar se tiče hrane, niso nikoli prišli do konca: to se pravi so sedaj.

Devetnajstega marca je bilo jasna in mrzlo. Prva stvar na dnevnem redu je bila sveta maša; potem še jutreke. Glavni obed bo zvečer; za ta odlok je bila poznej zelo hvaležna.

Ura je ravno odbila pet. Ogenj je plapolal v peči, da je bilo veselje, zrak je bil poln prijetnega vonja. Otroci so bili vsi v kuhinji. Kuhinja je bila velika in edini topel kraj v hiši. Trije dečki so se ravno učili za drugi dan; njihova sestra je pogrinjala mizo. Frankie je opazil, da prihajata po cesti proti hiši dva moža.

"Stara mama, k nam gresta, oden je vojak."

Stara mama pogleda, dne roke na sree, zmoli kratko molitev in hitro odpre duri na stežaj. Doli proti cesti hiti in se vrže voku na vrat. Bil je njen sin, njen zadnji sin, na potu s Francoskega. Ta vojak je šel počasi in se je opiral na tovariša. Oči je imel zavezane. Mama je peljala moža v toplo kuhinjo blizu ognja.

"Nobene besede sedaj," pravi stara mati, "zvečer mi lahko poveš. Sedaj si tukaj hvala Bogu; to je dovolj. Večerja ko kmalu gotova. Gotovo sta lačna."

Med tem so se otroci zbrali okrog strica: ogledali so si strica, vendar niso ničesar rekli, kar je dalo lepo spričevalo stari materi kot vzgojiteljski. Stara mati sama ni ničesar rekla, ampak se je vse dala poleg sina in pazila, da je imel dovolj jesti. Podala mu je kruha, zrezala meso, mu podala vilice v roke in mu pomagala v vseh rečeh.

Njegov spremljevalec je bil iz vladne bolnišnice. Z njim je stara mama govorila o vsak danjih rečeh, katere je dobro poznal. Sicer je slabo poznala razmere med svetom, a govorila je pametno. Večerje je bilo konec. Najstarejši deček je spremlil stražnika do postaje. Med tem se je stemnilo, zrak je postajal oster. Veter je žvižgal okrog voglov. Stara mama je položila na ogenj še nekaj drv. Ob navadnem času je zmolila rožni venec. Otroci so šli spat. Potem je postavila stol bližje. "Kaj še?" je vprašala.

"Sedaj mi pa povej." "Mati, slep sem," je šepetal. Njeno srce je skoraj zastalo. "Bil sem bolan več tednov. — Francijo sem zapustil pred deseti dnevi. Kmalu bom zdrav, toda videl ne bom nikoli. Plin! večkrat človeka oslepi." Njegov glas je bil skoro jakočoj.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

"Po vseh mojih molitvah in devetdnevnic na čast svetemu Jožefu sem dobila to za odgovor: moj sin se je vrnil slep in ravno na svetega Jožefa dan."

Stara mama je bila vojaške rodovine, njena vera je bila trdna in živa: za to se ni jokala, niti se ni vdala zlim mislim. Namesto tega je objela svojega sina, rekot:

"Jožef, veliko hušje bi lahko bilo. Lahko bi bil v grobu na Francoskem. Mnogo jih počiva tam. Da si le doma: svoje dolžnosti si storil. Jaz imam dobre oči, gledala bom za oba. Ko mene ne bo, bo pa Bog skrbel za tebe. Hudo je če človek zgubi vid slika sem pa, da so mnogi storili veliko, če tudi niso videli. Pomlad je skoraj tu kmalu bos zdrav."

Ničesar ni omenila o hrani, o hudih časih, i primankovanju kuriva, ničesar, da ji bo v nadlego na stara leta! Premnogi bi namigovali take stvari. Čaj takega pa stara mama ne bo storila, niti mislila.

"Za nadlego vam bom, mati, dokler bom živel."

"Za pomoč boš, veliko pomoč. Nocoj si truden. Jutri boš imel nove in boljše misli."

"Vi govorite isto, kar mi je rekla neka sestra na Francoskem, isto mi je povedal tudi vojaški kapelan." Npogov glas je postajal vselejši.

"Vsi tako pravijo, ker je res."

Stara mama pa je točila solze tisto noč za svojega sina, ki bo ostal slep za celo življenje: o teh solzah pa ni nihče drugi ničesar vedel. kakor stara mama.

Na potu k sveti maši je stara mama prišla sina za roko, otroci pa so hiteli naprej in se med sabo pogovarjali.

"Nekaj sem vam snoči pozabil povedati, mati v kovčku imam plačo za štiri mesece, stodvajset dolarjev. Morda rabite kaj denarja. Kakor vsi vojaki, tako sem bil tudi jaz zavarovan za življenje. Listnisa vsebuje tudi podporo, če bi ne bil več za delo, tako dobim petinštirideset dolarjev na mesec."

"Sedaj imaš prav. Dober počitek je najboljšje za človeka, da prav misli."

Med sveto mašo je stara mama zahvalila Bogu po svetem Jožefu. Njena prošnja je bila uslišana. Prošila je samo za denarno pomoč. Povrh tega je bil pa še njen sin doma, ko je storil svojo dolžnost do domovine.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

Stara mama bi se bila najrajši naslonila na njegovo ramo in jokala. Prihajale so ji v glavo približno take misli.

PISMO IZ JUGOSLAVIJE.

Novomesto 12. X. 1919.
Draga Pepa:—

Tvoje pismo z dne 4. julija smo še meseca avgusta z velikim veseljem sprejeli. Po velikem molčanju ti toraj zopet poročam . . . .

Drugače se nam godi po starem, kakor med vojno dobo, ker razmere so tako čudne da ni skoraj za živeti več. Logaša, oderuhi, verižniki (to so taki ljudje, ki od same sleparije živijo) nas tako pritisakajo s ce nami za vse predmete, da se Bogu usmili.

Ti prokleti Lahoni so nam za prvi pot po morju ter zasedli vso Istro, Notranjino, Trst, Reko i.t.d. V Reki je taka zmeda vsled Lahov, da ni za pomisliti. Francoske vojske so pobili te beštije brez vsakega uzroka okoli 100 mož. Kako pa delaje s Slovenci, Hrvati in Angleže, se čudim da ne udari ameriški Wilson z železno pestjo po teh vragih v človeški podobi. Ti vrage bodo tudi kar go tobo povzročili nove vojne, da bode še večja beda kot je se, daj, ker Lahon namerava vse kar je slovensko podjarmiti v sužnost in tako nas uničiti. Kje je toraj svoboda nas Slovencev, ko smo vendar zaveden kultur ni narod, pa nam ne puste se razvijati kakor drugim svetnim narodom.

Jaz sem namreč vedno tega mnenja, kakor ni bila v stanu Nemčija in stara Avstrija popolnoma uničiti Srbov in Slovanov, tako se bodo naši sosedji Lahoni močno urezali, posebno ko bi Amerika in Ameriški Slovani vseh narodnosti se za nas zavzeli to bi nam takoj pomagalo. Mi Slovenci pa ne bomo pod nobenim pogojem pustili zadnje vasi v laških krempjih. Ako pride do tega se bomo bili do zadnjega moža.

Lahom dišijo naši rudniki, gozdovi in krasna kranjska dežela. Za narod jim pač nič ni. Slovan pogini na svoji lastni zemlji.

Rotim vas toraj vse slovenske žene in dekleta pri vsaki priliki nastopite proti umazanostim laških kulturamosev. Kako bi mi lahko dobivali iz Amerike vse potrebne stvari s-

Telefon: Canal 2138
Posojilo na zadolžnice.

EMIL A. BASENER
JAVNI NOTAR.

Moj posel je: Prodajanje posestev, posojila in zavarovalnina.

2116 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Slovenski oddelek Dvor Baraga sprejema praktične katolice od 16. do 60. leta. Kandidatje se lahko vpišejo pri vsakem članu in pri seji, ki se vrši vsako prvo sredo zvečer in tretjo nedeljo od 1:30 uri v stari šoli Sv. Vida.

Podrobnosti daje drage volje odbor in vsak član društva.

Nadborštnar Fr. Perme, 1333 Norwood Rd., pod borštnar Anton Slabec 1082 E. 72nd St., tajnik in zapisnikar Kikelj, 5430 Standard St., Finančni ajnik Lovrene Zupanšič, 1372 E. 47th St., blagajnik Jernej Knaus, 6129 St. Clair Ave. — Trustisti: Joe Bugovec, Anton Skulj in John Skulj.

Društvo Sv. Družine št. 11 D. S. D., Pittsburgh, Pa.

raznana vsem rojakom in rojakinjam med 16. in 60. leti, da je pristop v društvo za nedoločen čas prost. Bolniške podpore izplačuje društvo po št na dan. S. D. izplačuje zraven smrtnine, tudi zapoškodnino in raznovrstne operacije. Za nadaljna popasnila se obrnite na sledeči, 54 Low Road; John Golobčič, podpredsednik, 5621 Carnegie Ave.; George Westlich, I. tajnik, 5222 Keystone Street; Josip L. Bahorich, II. tajnik, 5138 Dresden Way; Anton Skerlong, blagajnik, 5124 Butler Street. Mesečne, seje se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. uri zjutraj v K. S. D. — Rojaki! Rojakinjaj pristopi še danes kajti jutri bo mogoče prepoznati. —

URADNIKI:
W. Kašpar, predsednik
Otto Kašpar, podpredsednik
Karol Krupka, podpr.
Eugene W. Kašpar, podpr.
Emil F. Smrž, blagajnik
August Filek, pom. blagajnik.

kozi Reko ali Trst. Zadnje pošiljatev Slovencev iz Amerike so te barabe v Trstu oropale. Ravno včeraj sem čital v časnikih, da se bode kmalu organizirala druga pošiljatev iz Amerike za Jugoslavijo. Pot si bodo morali seveda drugo ubrati, da se izogne dolgoročnim tatom v Trstu in Reki.

Ako bodeš toraj res kaj poslala, pošlji prosimo prav lepo več špul cvrtna, črnega in belega, črne žide za šepati, in za luknje delati. Tudi te prav leter malo usnja. Usnje je tukaj po prosimo za kake podplate kakor papir.

Jože in Francka Kleindienst.

Iz seje dr. Ilirija št. 23 S. N. Z. dne 2. nov. 1919. New York.

Na predlog č. g. župnika je bilo sklenjeno, da se priredi za bava v korist otrocičem v Slove niji. Zabavo prirede slovenski otrociči v New Yorku in sicer dne 2. novembra, kar je bilo z veseljem sprejeto. Br. J. Murn je predlagal, da se povabijo k zabavi vsa pevska društva ter da se izvoli veselični odbor, ki bo oskrbel vso prireditel. Oba predloga sta bila sprejeta. V veseličnem odboru so: J. Habjan, A. Rupnik, J. Murn, M. Jažbec, L. Šme in K. Pavlič.

Na zadnji seji je bil tudi izvoljen novi odbor Ilirije. Predsednik M. Čagner, podpredsednik I. Trošt, tajnik J. Murn, blagajnik A. Rupnik, zapisnikar J. Habjan, nadzornika P. Vogrič in A. Podgornik.

KRIŽARJI

ZGODOVINSKI ROMAN V ŠTIRIH DELIH

Spisal: H. SIENKIEWICZ Poslovenil: PODRAVSKI

(Dalje.)

"Doslej mi še niste storili nič žalega, marveč sem sprejemal od Vas le dobrote. Vitez me je zajel pri Boleslavcih še v detinskih letih ter mi je brez odkupnine ponudil svobodo, toda meni je služba pri vas bila ljubša nego svoboda. Bog daj, da bi mogel prebiti, moja gospa, za vas svojo kri!"

"Bog te spremljaj in čuvaj!" mu odvrne Jagjenka ter mu poda roko.

Toda on se je pripognil k njenim nogam ter jih poljubil, da jej s tem izkaže večjo čast; potem pa dvigne glavo ter reče ponižno in plaho:

"Sem preprost človek, toda plemič sem in vaš zvesti služabnik. . . Dajte mi kak spominček na pot. Ne odrecite mi tega! Bliža se čas bojnega klanja, in sveti Jurij mi je priča, da hočem biti vedno v prednjih in nikdar zadnjih vrstah."

"Za kak spominček me prosiš?" ga vpraša nekoliko začudena Jagjenka.

"Opašite me na pot s tem vašim pasom, da bom lože umrl, ako mi bo le treba umreti."

In znovič se je sklonil k njenim nogam, sklenil roki ter jo prosil, zroč jej v oči, toda na Jagjenkinem licu se pojavi strah, in čez nekaj časa mu odgovori globoko ganjena:

"Ne moj dragi, ne prosil me tega, ker ta pas bi ti nič ne hanil. Kdor je sam srečen, ta te naj opaše, ker to ti prinese srečo. A kaj neki imam jaz? Ničesar drugega nega svojo tugo. A kaj imam pred seboj? Ničesar drugega, nego žalost. Oh, jaz ne prinesem sreče niti tebi, niti komu drugemu, kajti tega, česar sam nimam, tudi nikomur drugemu ne morem dati. Uroda me tako preganja na svetu, da . . . da . . ."

Tu umolnke naglo, čute, da bi se razjokala, ako spregori še nekoliko besed. V očeh se ji je že lesketala solza. Čeh je bil močno ganjen. Razumel je, kako težavno bi ji bilo, vrniti se v Zgorelice, kjer bi morala živeti v bližini Čtana in Volka, ali ist otako neugodno ji je bilo ostati v Spihovem, kamor poprej ali pozneje utegne priti Zbišek z Danušo. In Glavač je povsem dobro razumel vse to, kar se godi v njenem srcu, toda ni ji mogel pomagati v tej nezgodi, temveč ji je samo enkrat še objel noge, rekoč:

"Ej, da bi mogel umreti za vts, umreti!"

Ona pa mu reče:

"Vstani! Na vojno pa te naj opaše Setjehovna, ali naj ti da kak drug spomin, ker ona te že davno ima rada."

In tako pokliče Setjehovo. Prišla je hitro, kajti bila je v stranski sobi, kjer je poslušala pri durih. Samoradi bojazljivosti se ni prikazala poprej, dasi je silno koprnela, posloviiti se pred odhodom od lepega oroženjosa. Prišla je vsa zbegana in plaha, srce ji je pa močno vtrpalo v prsih, in oči so ji bile rosne od solz. Pobešivši trepalnice, je stala pred Glavačem podobna cvetu jablane, nezmožna spregovoriti niti besedice.

Glavač je spoštoval in oboževal Jagjenko, ni pa smel na njo niti misliti, zato je pa kaj pogosti mislil na Setjehovno, in tudi sedaj se je to koprnenje vnelo v njem. Vroča kri mu je krožila po žilah, težko mu je bilo braniti se njenega prijaznega pogleda. A njena lepota je še bolj vplivala nanj, zlasti sedaj, ko jo je videl pred seboj vso zbegano in v solzah, ko je skozi te solze videl njeno ljubezen, prav kakor se skozi bistro vodo vidi zlato dno.

Obrnil se je k njej in rekel:

"Vedite, da sedaj odrinem na vojno, kjer morda tudi padem. Ali vam bo kaj žal za menoj?"

"Žal mi je da odhajate!" mu odgovori deklica s tankim glasom.

In takoj so ji prevrele iz oči solze, katerih je imela vedno obilno pri roki, Čeh je bil močno ganjen. Jel ji je poljubovati

roke, zatajevaje v sebi pred Jagjenko željo še po drugih poljubih.

"Opaši ga, ali pa mu daj kaj za spomin, da se bo s tvojim znamenjem boril," ji reče Jagjenka.

Toda Setjehova mu ni mogla tako lahko kaj dati, ker je imela na sebi moško obleko. Jela je iskati, toda ni našla niti traku niti kaj drugega. Ker je njena ženska obleka bila še vedno v skrinji, odkar sta odšli iz Zgorelic, zato je bila v veliki zadregi, iz katere pa ji je pomagala Jagjenka z nasvetom, naj mu da mrežico za las, ki jo je nosila na glavi.

"Zares! Dajte mi mrežico!" zakliče Glavač. "Obesim jo na čelado, in nesrečna bo mati onega Nemca, ki seže po njej."

Setjehova dvigne kvišku obe roki in kmalu se ji vsujejo njeni zlati lasje po hrbtu in po ramenih. Ko jo je videl Glavač tako razpleteno in krasno, se ves spremeni. Lice mu zarudi, a hipoma zopet obledi. Konečno vzame mrežico, jo poljubi in si jo dene v nedra. Še enkrat objame za kolena Jagjenko, a potem objame dokaj močnejše, nego je bilo treba, Setjehovno. Poslovili so se drug od drugega, in on je odšel, ne spegovorivši več niti besedice.

In dasi je bil truden, dasi si po potovanju še ni odpočil, vendar ni šel spat. Pil je na vso moč z dvema mladeničema iz eLskovice, ki sta imela oditi z njim na Žmudsko. Vsekako se ni opijanal, in komaj je pričelo svetiti, ji bil že na dvorišču kjer so jih čakali konji, pripravljeni na pot.

V steni glavnega poslopja se je odprlo nakrat okno, z živalskim mehurjem popeto, in na dvorišče so pogledale plave oči. Čeh jih je zagledal in hotel steči tjekaj k njim, da bi pokazal mrežico, prijeto na čeladi, toda to njegovo nakano sta preprečila duhovnik Kal eb in stri Tolim, ko sta prišla na dvorišče, da mu dasta na pot dober svet.

"Pojdi na dvor kneza Januša," mu reče duhovnik Kaleb. Morda se tudi vitez Matija tam vstavi. V vsakem slučaju pa dobiš tam zanesljive novice ter dosti znanec. Od tod drže tudi dobro znana pota na Litvo, in lahko najdeš kajipota skozi gosto goščavo. Ako hočeš priti varno k mlademu Zbišku, ne pojdi na Žmudsko, ker tam je že pruska meja, temveč pojdi preko Litve. Vedi, da te celo Žmudci vtegnejo ubiti še poprej predno porečeš, kdo si, dočim bo temu povsem drugače, ako dosepeš ajtkaj od strani kneza Vitolda. Sicer pa naj Bog blagoslovitebe in oba vitez, da se vrnete vsi skupaj zdravi ter rešite deklico, za kar hočem vsaki dan po večernih prositi Boga."

"Hvala vam oče, za ta blagoslov," odvrne Glavač. "Ne bo sicer lahko dobiti to žrtev živo iz onih zlodjevih rok, toda vse je v božjih rokah, in nada je vedno boljša nego obup."

"Seveda je boljša, radi tega jo tudi ne izgubljal! Da . . . nada oživljuje tudi tedaj, ko srce ni brez bojazni. Najhuje je da kaže Jurand s svojim prstom proti nebu, kadar kdo omeni njegovo ime, kakor bi jo videl že ondi."

"Kako bi jo mogel videti, ker je pa prišel ob oči?"

Toda duhovnik odvrne napol Čehu, na pol samemu sebi:

"Dogaja se večkrat, da kadar komu ugasnejo pozemeljske oči, vidi prav to, česar drugi ne morejo videti. Da, dogaja se to, dogaja! No, nikakor pa tudi ni mogoče, da bi Bog dopustil, da bi kdo delal krivico takemu jagnjetu. Kaj je neki ona zakrivila Križarjem? Ničesar! Sicer pa je bila nedolžna kakor lilija na polju, ter draga ljudem, kkor je ptičica, ki prepeva ve sbožji dan. Bog ljubi otroke ter ima sočutje s človeškim trpljenjem. Da, ako bi jo oni ubili, je moré celo zbuditi od mrtvih, kakor je zbudil Lazarja, ki je vstal iz groba in potem živel še mnogo let. Potuj zdrav, in roka božja naj čuva vas vse in njo!"

Po teh besedah se je vrnil v kapelico, da odsluži rano sv. mašo. Čeh pa je zasedel konja, se priklonil še enkrat pred napol odprtim oknom in odjezdil.

Med tem se je že popolnoma zdanilo.

XV.

K nez Januš in kneginja sta odšla z jednim delom svojega dvora na poletni ribji lov v Čersk, ker sta se jako rada ukvarjala s tem poslom, ki jima je bil kaj prijetna zabava. Od Mikolaja iz Dolgega lesa je izvedel Čeh dokaj važnih reči, tikajočih se zasebnih zadev, kakor tudi vojne.

Najpoprej je izvedel, da je vitez Matija očitvidno odstopil od prvotne nakane, da bi odšel na Žmudsko preko pruske meje, ker je bil pred nekoliko dnevi v Varšavi, kjer je tudi našel kneza in kneginjo. Kar se je tikalo vojne, mu je potrdil stari

Nikolaj vse novice, katere je Glavač na Ščitnem slišal. Vsa Žmudska je, kakor jeden sam človek, vstala zoper Nemce, in knez Vitold, ne samo da bi pomagal Križarjem proti Žmudcem, marveč je pošiljal tjakaj celo denar, ljudi, konje in živež. Kakor on, tako so tudi Križarji poslali svoje poslanca k papežu, k cesarju in k drugim krščanskim vladarjem, očitaje si drug drugemu nezvestobo in izdajstvo. Od velikega kneza je odšel s takimi listinami modri Mikolaj iz Rženjeva, kateri je znal razpletati niti, s križarsko zvičajnostjo spletene, dokazuje povsem neimerno krivico, kakršno so delali Križarji litovski in žmudski pokrajini.

Ker pa se je med tem na vilenskem zborovanju še bolj utrdila zveza med Poljsko in Litvo, so upadla Križarjem srca, kajti lahko je bilo videti, da Jagiello, kot vrhovni vladar vseh zemelj, ki so bile pod oblastjo kneza Vitolda, bo stal v slučaju vojne n njegovi strani.

Grof Ivan Sayn, grudzijski komtur, in grof Schwartzburg, gdanjski komtur, sta odšla na zapoved velikega mojstra k poljskemu kralju z vprašanjem, česa se imajo nadejati? Kralj jima ni rekel ničesar, dasi so mu prinesli lepih darov. Zato so mu pa zagrozili z vojno, toda ne odkritosrčno, ker so dobro vedeli, da je veliki mojster in kapitula v duši grozno boje Jagiellove moči in da si na vso moč žele oddaljiti dan jeze in poraza.

Zato pa so se razbili vsi dogovori, zlasti s knezom Vitoldom. Zvečer po Glavačevem prihodu so dospeli v varšavski grad nove novice. Dospel je bil Broniš iz Tesnove, dvornik kneza Januša, katerega je bil poslal knez po novice na Litvo; z njim sta dospela tudi dva odlična kneza s pismi od Vitolda in od Žmudcev. Te novice so bile grozne. Križarji so se pripravljali na vojno; utrjevali so gradove, propravljali smodnik in stavili kamenite stolpe. Na mejo so pošiljali svoje vitez, in "knehte", in celi oddelki lahkeje konjenice so že prihruili preko meje na Litvo in Žmudsko od strani Ragnete. Gotteswerdera in drugih obemjnih mest. Po goščavah, po polju in po vaseh se je jel razgletati bojni klic, in na večer je nad ondotnim morjem lesov svetila zarja požarov. Vitold je vzel končno Žmudsko javno pod svoje varstvo, poslal tjakaj svoje ljudi, oboročencem pa je postavil svojega hrabrega Skirvoilla za poveljnika. Ta je vdril v Prusijo ter ondi požgal, ugonabljal in pustočil. Tudi knez se je pomaknil s svojo vojsko bliže k Žmudskemu, kjer je utrdil nekatere gradove, a druge — kakor na primer Kovno, — pa razdril, da se v njih ne bi ugnezdili Križarji, in nikomur že ni bilo več tajno, da precej, ko nastane zima ter vtrdi mraz močvirje in blato, ali morda še poprej, ako bo leto suho, napoči velika vojna, ki se razširi po vseh litevskih, žmudskim in pruskih pokrajinah, kajti ako kralj priskoči knezu Vitoldu na pomoč, pa mora nastati dan, ko nemški val zalije bodisi pol sveta, ali pa se umakne odbit za dolga leta nazaj v svojo nekdanjo strugo.

(Dalje prihodnjič.)

DR. S. HOLLANDER,

DENTIST

1355 E. 55th St. vokal St. Clair
NAD LEKARNO.

Ure od 9. dopoldne do 8. zvečer. Zaprt ob sredah
popoldne in ob nedeljah.

Dr. J. V. Zupnik ZOBOZDRAVNIK

6127 St. Clair Avenue
nad Grdinovo prodajalno.

Najbolše mogoče zobozdravniško
delo za zmerne cene.
Kot plačilo se vzame tudi "Liberty
BONDE.

Nekoliko dolarjev

v predplačilo,

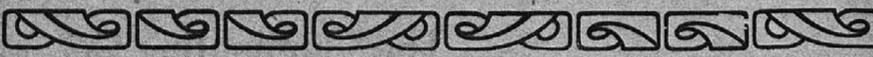
pa vam prinese v hišo to izvrstno stvar. S tem si prihranite delo in čas. To ni nikako razkošje terega prihranite v delu, lahko porabite, da si nabavite ta ampak je potreba. Denar kastroj. Mi damo na lahka in majhna odplačila.

Delamo tudi vse električne potrebščine po hišah in tovarnah. Napeljemo vam električne žice v hiši proti takojšnjemu plačilu.

Fidelity Auto & Electric Co.

2110 W. 22nd Str. Phine Canal 5190

Delavci Podpirajte delavsko Podetje!

NAŠ UPRAVITELJ (MANAGER) MR. JO HN PETROVIC POŠILJA DENAR V STARO DOMOVINO NAJCENEJE IN NAJHITREJE TER ZANESLJIVO KER IMA OMENJENI OSEMLETNO PRAKSO V BANČNIH POSLIH.

Naše cene so naslednje:

100 kron ----- za \$ 1.90
1000 kron ----- za \$ 17.75

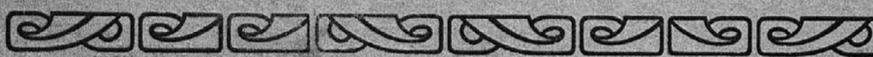
AKO BI CENE MED TEM ČASOM PADLE, PADLE BODO SLVEDA TUDI NAŠE CENE.

POSREDUJEMO TUDI ZA PAROBRODNE LISTKE, KDOR ŽELI POTOVATI V STARO DOMOVINO, NAJ SE OBRNE NA NAS.

EDINOST Publishing Company

1847 W. 22nd St.

Chicago, Ill.

THIRD
RED CROSS
ROLL CALL
November 2 to 11, 1919
Time to Re-Join

Telefon: Canal 6319.
MATH KREMESEC
mesar
Priporoča Slovencem in Hrvatom mojo dobro in okusno mesnico.
Vsaki dan sveže meso, kakor tudi
— prave kranjske klobase —
doma delane vedno na razpolago.
1912 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Trideset let podlage.

Trideset let so stroga poskušnja. Trinerjev Elixir of Bitter Wine je bil prvič postavljen na trg leta 1890 in je vzdržal poskušnjo. Danes je na glasu, da je najbolj zanesljivo. Njegovi izdelovalci so se držali in se držé velikega pravila, katerega je izrekel Andrew Carnegie: "Preskusiti svoje izdelke bolj strogo, kakor pa kupovalec zahteva. Dobro ime, da izdelujete najboljše je gotova podlaga na kateri lahko zidate." Tisoče, ki so izgubili slast, so imeli zaprtje, glavobol, so bili nervozni i. t. d. niso nikdar opustili ga priporočiti svojim prijateljem. Vedeli so, da pomaga. Drugi zopet so se prepričali, da je Trinerjev Angelica Bitter Tonic izvrstno sredstvo za pridoblenje energije, da je Trinerjev Cough Sedative neprekosljlivo sredstvo zoper prehlajenje in kašelj, da Trinerjev Linitum hitro pomaga proti reumatizmu neuralgiji. Vaš lekarinar ima vse te stvari v zalogi. Josepho Triner Co., 1333 — 43 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Dober liniment.

Menda ni potreba naglašati posebej in tolačiti kako priporočljivo je imeti na roki steklenico dobrega linimenta za zunanjo uporabo v slučaju hitre potrebe — in takaj ni nobenega boljšega za te reči kakor

Severa's Gothard Oil

(Severovo Gothardsko olje), ki je znano kot jak sovražnik proti vsem lokalnim trganjem in bolečinam. Priporočljivo je za revmatizem, lumbago, sejaliko, proti oteklinam, bolečinam v krizu ali strpljenje udov in mišic. Na prodaj v vseh lekarnah. Cene 30c in 20c davka ali 60c in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

National Drug Store

Slovenska Lekarna

vokal St. Clair in 61 ceste

Naša lekarna je tekom svojega obstanka postala znana kot najboljše kraj, kjer se dobe zanesljiva, sveža in dobra zdravila. Z vso krebjo tudi izdelujemo zdravila po zdravniških prepisih.

Kadar dobiš od zdravnika predpis za zdravila, pridi vselej k nam n boš zadovoljen.

Naša zdravila so vedno sveža.

VASA OBLEKA

bo zgledala kot nova ako jo prinesete nam čistiti, barvati ali popraviti. Mi tudi Vašo staro obleko prenaradimo po novi modi. Frank's Dry Cleaning Co

Telefon: Central in Rosedale 554.
Delavnica in urad
1361 EAST 55th ST.
naproti Lake Shore Bank.
DOLLINWOOD — PODRUŽNICA
15513 WATERLOO RD.

KIŠTE V STARI KRAJ.

Rojakom in rojakinjam naznanjam, da bodem sedaj prodajal vse po znižani ceni. Posebno opozarjam na mojo veliko zalogo kave, ki jo prodajam funt od 30. centov naprej. Tudi čevlje in blago za obleke že imam. Pridite si ogledati. — Rojakom izven Chicage naznanjam, da napolnim zabojo, ter plačam vožnino, vse za 100 dolarjev. Pišite za pojasnila.

JOHN GOTTLIEB.

1821 W. 22rd St. Chicago, Ill.

Tel.: Canal 3078.

Adv.